

ממטתו של חולה, שנאמר: "ה' יסעדנו על ערש דוי". ואם המבקר ישב על גבי מטה וכדו', נמצא שהוא גבוה ממקום שכינה (130).

ואמר רבין אמר רב: מטרם במערבא [כשיורד מטר בארץ ישראל] — מהרא רבה פרת [מעיד עליו נהר הפרת]. שכאשר מי נהר פרת מתרבים, בידוע שאף שלא ירדו גשמים כאן, כבבל, ירדו גשמים בארץ ישראל.

ונפקא מינה, שאסור לטבול אז בפרת. לפי שאין ה"נוטפין", דהיינו מי גשמים, מטהרין כשהם "זוחלין" [כמו מי הנהר, שהם זורמים], אלא רק באשבורן. דהיינו, כשהם נמצאים במקום אחד, ללא זרימה.

הטבילה לטהרה יכולה להיות בשתי אפשרויות:

טבילה במי מעיין, או טבילה ב"מי בור", הנקרא "מקוה".

מי המעיין מטהרים את הטובל בהן, בין אם הם עומדים ובין אם הם זורמים [זוחלין]. אך מי המקוה אינם מטהרים אלא אם הם מכונסים במקום אחד, ללא זרימה כל שהיא.

הנהרות, האגמים, והימים, וכן הבארות שנובעים מהם מים חיים, מקורם במי מעיין הוא, ויכולים לטבול בהם גם בשעה שהם זורמים, או שהם נעים ונדים הנה והנה.

ליפעוד (128) איניש קצירא [לא יבקר אדם את החולה], לא בתלת שעי קדמייתא [לא בשלש שעות ראשונות של היום], ולא בתלת שעי בתרייתא דיומא, כי היכי דלא ליסח דעתיה מן רחמי [כדי שלא יסח דעתו מבקשת רחמים].

והיינו, משום שבתלת שעי קדמייתא — רווחא דעתיה של החולה [החולה מרגיש עדיין טוב], וסבור המבקר שאין צורך לבקש עליו רחמים.

ואילו בשלש שעות בתרייתא — תקיף חולשיה, תקפה על החולה מחלתו, וסבור המבקר שאין עוד תקוה, ומתייאש מן הרחמים.

אמר רבין אמר רב: מניין שהקדוש ברוך הוא זן את החולה? (129)

שנאמר: "ה' יסעדנו על ערש דוי וגו'".

ואמר רבין אמר רב: מניין שהשכינה שרויה למעלה ממטתו של חולה?

שנאמר: "ה' יסעדנו על ערש דוי".

תניא נמי הכי: הנכנס לבקר את החולה, לא ישב לא על גבי מטה, ולא על גבי ספסל, ולא על גבי כסא. אלא מתעטף — ויושב על גבי קרקע.

והטעם, מפני שהשכינה שרויה למעלה

הרבה פעמים ימים הרבה בלא אכילה ושתייה!

130. כתב הר"ן, שיש אומרים שהיינו דווקא כשהחולה שוכב על גבי קרקע, שאז המבקר גבוה ממקום שכינה.

והריטב"א הביא, דיש אומרים שדווקא

128. עיי' בגליון הש"ס שציין לרש"י במס' שבת [י"ב ע"ב, ד"ה סועד, עיי"ש], וכי, שלדבריו צריך לגרוס כאן "לסעור", שהוא לשון פקידה. וכך גורס גם המהרש"א, עיי"ש.

129. פירש הריטב"א, שהרי עומד [החולה]